

«حس مکان» در واکاوی مکان‌های مقدس*

امین ریسمانی^۱، طاهره نصر^۲

۱- کارشناس ارشد معماری، آموزشکده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز،

شیراز، ایران

۲- دکترای تخصصی شهرسازی، استادیار گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز،

ایران

چکیده

این پژوهش در پی آن است که با مراجعه به دیدگاه‌های اندیشمندان و حکمای اسلامی، چیستی ماهیت مکان‌های مقدس را یافته و ایجاد و هویت بخشی به مکان مقدس را تبیین نماید. با این چنین مبنایی مکانی پایدارتر به لحاظ اجتماعی و فرهنگی ایجاد می‌گردد. تحقیق از نوع نظری با روش توصیفی می‌باشد. نتایج بررسی نگارندگان حاکی از آن است که مکان مقدس امری اکتسابی و ایجاد است. اما بسته به نوع ایجاد، درجات مختلفی از قداست را کسب کند. می‌توان مراتب قدسی مکان را در چهار دسته کلی تقسیم نمود: ۱- دریافت شخصی: فضای سکونت شخصی ۲- قراردادی: قرائت صیغه برای مساجد عادی ۳- مقابر و محل تدفین اولیاء و شهدا: قبرستان بقیع ۴- حادثه مقدس: وادی طور، مکه، کربلا. در سه مورد اول مکان یابی و ایجاد آن با انتخاب انسان صورت می‌گیرد، و در مورد چهارم اراده تکوینی خداوند آن را ایجاد نموده است.

واژه‌های کلیدی: مکان مقدس، فضای قدسی، تقدس، هویت کالبدی، حس مکان.

---

*این مقاله برگرفته از رساله کارشناسی ارشد امین ریسمانی با عنوان «بنیاد یادمان صدرالمتألهین با رویکرد تجلی اندیشه‌های ملاصدرا در فضای معماری» است که به راهنمایی دکتر طاهره نصر و مشاوره دکتر حسن بادنج در دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز انجام شده است.